

## **ŞARBON İSTANBUL'DA!**

Bilindiği gibi bir hafta önce Ankara Gölbaşı'nda bildirilmesinin ardından 3 gün önce de İstanbul Silivri'de şarbon hastalığı ortaya çıktı. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca ve İstanbul Valisi Vasip Şahin yaptıkları açıklamalarda, Silivri'de şarbon olduğu bildirilen hayvanla temas ettiği belirlenmiş 48 kişinin 6'sında deri lezyonları belirlendiğini ve ayaktan tedavi edildikleri bilgisini verdi.

Öncelikle hastalığa yakalanan yurttaşlarımıza geçmiş olsun dileklerimizi iletiyor, bir an önce sağlıklarına kavuşmalarını diliyoruz.

Bizler meslek örgütleri ve uzmanlık derneği olarak "**ŞARBON HAKKINDA BİLİNMESİ GEREKENLER**" başlıklı kısa bilgi notunu ekte paylaşıyoruz.

Şarbon, esas olarak otobur memelilerin hastalığı olup, insanlara infekte hayvanlardan bulaşan bir zoonozdur, etkeni *Bacillus anthracis* isimli bakteridir. Dünya'da ABD ve AB ülkeleri gibi endüstrileşmiş ülkelerde, hayvan şarbonundaki azalmaya paralel olarak çok nadiren görülmesine karşın, bazı Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinde halen endemik olarak görülebilmektedir. Ülkemizde de yıllar içinde görülme sıklığı azalmıştır, ancak başta Doğu Anadolu Bölgesi olmak üzere birçok ilde hem hayvanlarda hem de insanlarda şarbon olguları halen görülmektedir. 2017 yılında sağlık Bakanlığı'na 37 insan şarbonu olgusu bildirilmiş olup, bu rakam Avrupa'da yer alan ülkeler içinde en yüksek rakamdır.

İnfeksiyon insanlara infekte hayvanlardan, direk veya indirek yolla bulaşır. Bulaşma kaynaklarına göre infeksiyon endüstriyel, tarımsal, laboratuvar veya biyolojik silah kaynaklı olabilir. Endüstriyel kökenli şarbon, *B. anthracis* sporlarıyla kontamine hayvansal ürünlerin; keçi kılı, yün deri, post ve kemik gibi, sanayide işlenmesi esnasında oluşur. Ülkemizde görülen şarbon olguları genellikle tarımsal kökenlidir. Hayvancılıkla uğraşanlar, kasap ve veteriner hekimler şarbon yönünden risk gruplarını oluşturmaktadırlar. Şarbon bakteri veya sporu insan vücuduna deriden, gastrointestinal yoldan, solunum yollarından veya direkt damar içine injeksiyonla (damar içi ilaç bağımlılarında) girebilir: Ölen ya da hasta hayvanların kesilmesi, derisinin yüzülmesi, etlerinin ayrıştırılması sırasında şarbon sporlarının deriye bulaşmasıyla **deri şarbonu**; çiğ ve az pişmiş hayvan etleriyle bakteri ve/veya sporlarının ağızdan alınması sonucunda **gastrointestinal sistem (sindirim sistemi) şarbonu**; hayvanların kıl ve yünlerinin işlenmesi sırasında ortaya çıkan veya biyolojik silah olarak kullanılabilen sporların solunması ile **akciğer şarbonu** ve kontamine eroin kullananlarda damar içine direkt spor verilmesiyle **injeksiyon şarbonu** gelişebilmektedir. Şarbon hastalığının insanlar arasında bulaşma riski çok düşüktür. Hastalığın en sık görülen şekli deri şarbonu olup olguların %95'ini oluşturur. Deri şarbonunda uygun antibiyotik tedavisiyle ölüm oranı çok düşük olup, <%2'dir. Tüm olguların %5'inden azını oluşturan gastrointestinal sistem ve akciğer şarbonunda ise tedaviye rağmen ölüm oranları %50 kadar yüksek olabilmektedir. Şarbon hastalığından korunmak için ulusal çapta alınacak en önemli önlemler infeksiyon kaynaklarının ortadan kaldırılmasını, infekte karkasların uygun şekilde imhasını, kontamine materyallerin dezenfeksiyonu, dekontaminasyonu ve imhasını ve temas etmiş duyarlı

hayvanların aşılmasını içermelidir. Hastalık farklı ülkelerde zaman zaman tespit edilmekte, alınan bu önlemlerle söndürülmektedir.

Şarbon dahil çiftlik hayvanlarından bulaşacak tüm infeksiyon hastalıklarından korunmak için alınabilecek kişisel önlemler, başta et ve süt olmak üzere hayvansal gıdaların **çiğ olarak tüketiminden kaçınılması**, etlerin iyi pişirilmesi, etlerin kesildiği zeminlerde ve malzemelerle çiğ sebze ve meyvelerin temas ettirilmemesi, hasta hayvanların kesilmemesi, hasta veya ölmüş hayvan etlerinin tüketilmemesi, hayvan kesimlerinin bu konunun uzmanları tarafından ve uygun kişisel koruyucu malzemeler (önlük, eldiven, maske vb.) kullanarak yapılması sayılabilir.

Ülkemizde son günlerde görülen insan şarbonu olgularındaki artışın, Kurban Bayramında gözlenen hayvan hareketlerinde yaşanan artıştan kaynaklanması yüksek ihtimaldir. Özellikle Kurban Bayramı öncesinde yüz binlerce hayvan bölge değiştirmiştir. Bu hayvanlarla birlikte bazı bölgelerde görülen hastalıklar diğer bölgelere de taşınmış olabilir. Diğer taraftan Kurban Bayramı için yurt dışından getirilen çok sayıda hayvanın denetiminin de bu yoğunluk içerisinde aksatılması ve özellikle **karantina süresi uygulanmadan** hayvanların yurda sokulması da diğer muhtemel etkenler olabilir.

Hastalık, halk sağlığı açısından tehlikeli olmakla beraber zamanında alınacak önlemler ve **veteriner hekim denetiminde yapılacak kesimlerle** risk önemli oranda azaltılabilmektedir. Bu olay tekrar göstermiştir ki bu ülkenin güçlü, hızlı hareket edebilen, bağımsız bir veteriner hekimlik teşkilatına ihtiyacı vardır. Hayvan sağlığı hizmeti bir hekimlik hizmetidir ve hayvan sağlığı, hayvan varlığı ve gıda stratejik bir alandır. Tek sağlık konseptine uygun olarak sağlık personeli bir bütün olarak çalışmalı, özlük hakları konusunda da ayrımcılığa tabi tutulmamalı, bu alanda kilit meslek olan veteriner hekimlikte son zamanlarda yaşatılan dejenerasyon hızla durdurulmalıdır.

İstanbul'da yaşadığımız şarbon vakaları, son zamanlarda yaşadığımız diğer gıda kaynaklı infeksiyon (deli dana hastalığı, EHEC O157-H7 gibi) ve kimyasal riskleriyle birlikte değerlendirildiğinde, ülkemizde **gıda güvenliği konusunda önemli sorunlar** olduğunu düşündürmektedir. Bu durum önemli bir halk sağlığı sorunudur. Bu nedenle daha fazla zaman kaybetmeden ve yeni gıda skandalları yaşamadan ilgili meslek odaları, bakanlıklar, üniversiteler başta olmak üzere tüm taraflar bir araya gelmeli ve bu konuda gelişmiş ülke örnekleri de incelenerek; gıda güvenliğini tartışmasız sağlayan ve sağlık örgütünü de gıda güvenliği konusunda yetkilendiren yeni bir düzenleme hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır.

Hepsinden önemlisi, gerek taşıyacağı hastalık riskleri, gerekse yerli üretime olumsuz etkileri açısından hayvancılığımızın ölüm fermanı olan canlı hayvan ve **hayvansal ürünlerin ithalatından** vazgeçilmelidir.

**İSTANBUL TABİP ODASI/İSTANBUL VETERİNER HEKİMLER ODASI/TÜRK KLİNİK  
MİKROBİYOLOJİ VE İNFEKSİYON HASTALIKLARI DERNEĞİ**